

Naalakkersuinermi aqutsinermilu pissutist

1. Namminersorlutik oqartussat

Namminersorlutik Oqartussat

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat pillugit inatsit naapertorlugu Namminersorlutik Oqartussat tassaapput Inatsisartut inuit qinigaat Inatsisartut, aamma Naalakkersuisut pisortat ingerlatsinerannut akisussaasuullutik ingerlatsisuusut.

Namminersorlutik Oqartussat pillugit paasisaqarnerorusukkuit nittartakkat uku takukkit: www.naalakkersuisut.gl

Inatsisartut

Inuit qinigaat imaluunniit Inatsisartut, 1. maaji 1979-imi Namminersornerullutik Oqartussaqaalerneratigut pilersinneqarput. Inatsisartut inuit qinigaannik 31-nik ilaasortaqaartarput.

Inatsisartut ukiuat aallartittarpoq septembarimi tallimanngornermiit ukiumilu tulluuttumi tallimanngornerup taassuma tungaanut sivisussuseqarluni. Inatsisartut ukiuata ingerlanerani Inatsisartut ikinnerpaamik marloriarlutik ileqquussunik katersuuttarput. Immikkut pisut pissutigalugit Inatsisartut aamma immikkut ittumik ataatsimiigaaqquneqarsinnaasarpur.

Inatsisartut pillugit paasisaqarnerorusukkuit nittartagaq una takuuk: www.inatsisartut.gl

Inatsisartut siulittaasoqarfiat ataatsimiititaliallu

Inatsisartut siulittaasoqarfeqarput, aamma siulittaasoqatigiinnik taaneqartartunik, tassani siulittaasoq inissisimavoq Inatsisartullu ilaasortaata sisamat.

Siulittaasup suliassaasa ilagaat

- Inatsisartut avammut ilisaritinnissaat
- Inatsisartut ataatsimiinnerini aqutsineq
- Inatsisartut ataatsimiititaliallu sulinerini pilersaarusiorneqarnerisa ingerlanneqarnerisalu illersorneqarsinnaasumik isumagineqarnissaat Kalaallilu Nunaata Nordisk Rådmut ilaasortaanera Folketingimullu attaveqarnera allaffissornikkut ingerlatissallugu

Inatsisartut Allattoqarfiata ulluinnarni aqutsineq isumagisarisarpaa. Inatsisartut inatsisitigut pisussaaffittut ataatsimiititalianik arlaninnik

pilersitsisarpur. Ataatsimiititaliat arfineq marluk angullugit
ilaasortaqaarsinnaasarpur, ilaasortarli Naalakkersuisunut ilaasortaassanngilaq.

Inatsisartut siulittaasoqarfiat saniatigut ataatsimiititaliat tallimat –
taaneqartartut ”Inatsisit malillugit ataatsimiititaliat” pinngitsooratik
pilersinneqartussat, tassalu pilersinneqartussat. Pineqartut makkuupput:

- Inatsisartut siulittaasoqarfia
- Aningaasaqarnermut Akileraartarnermullu Ataatsimiititaliaq
- Inatsisinut Ataatsimiititaliaq
- Kukkunersiuinermut Ataatsimiititaliaq
- Nunanut Allanut Sillimaniarnermullu Ataatsimiititaliaq
- Qinigaanerup Misilinneqarnissaanut Ataatsimiititaliaq

Taamatuttaaq Inatsisartut ataatsimiititalianik ataavartunik arlalinnik
pilersitsisarpur, amerlassusissaat suliarisassaallu ukiumiit ukiumut
pisariaqartitsineq malillugu aalajangertarlugit. Maannarpiaq Inatsisartut
makkuninnga ataatsimiititaliaqarpur:

- Sanaartornermut Ataatsimiititaliaq
- Inuutissarsiornermut Ataatsimiititaliaq
- Ilaqutariinnermut Peqqissutsimullu Ataatsimiititaliaq
- Aalisarnermut, Piniarnermut Nunalerinnermullu Ataatsimiititaliaq
- Eqqissisimatitsinnermut Avatanghiisinullu Ataatsimiititaliaq
- Aatsitassanut Ataatsimiititaliaq
- Kultureqarnermut, Ilinniartitaanermut, Ilisimatusarnermut
Ilageeqarnermullu Ataatsimiititaliaq.

Inatsisartut Allattoqarfiat

Inatsisartut Allattoqarfiat tassaavoq Inatsisartut ataatsimoortumik ulluinnarni
aqutsisoqarfiat. Inatsisartut siulittaasoqarfiat.

Allaffissornikkut ingerlatsineq allattuunermit pisortaaffigineqarpoq.
Inatsisartut Allattoqarfiat Siulittaasoqarfiup allattoqarfigaa
tusagassiisarnermut paasissutissiisarnermullu immikkoortoqarfeqartoq,
allattoqarfiup immikkoortuinut tallimaasunut – tassalu ataatsimiititalianut
allatseqarfimmut, inatsisilerinnermut allatseqarfimmut, nutserisoqarfimmut,
sullissiveqarfimmut aningaasaqarnikkullu ingerlativeqarfimmut ikiuuttumik.

Inatsisiliortarneq

Inatsisit allannguutissaannut, inatsisinut nutaanut peqqussutissanullu
siunnersuutit nalinginnaasumik naalakkersuisunit saqqummiunneqartarput,
aammali Inatsisartunut ilaasortanit ataasiakkaanit
saqqummiunneqarsinnaallutik. Inatsisissanut peqqussutissanullu
siunnersuutit tamarmik Inatsisartuni pingasoriarlugit oqaluuserineqartarput.

Qinersinerit

Inatsisartut ukiut sisamakkuutaarlugit qinerneqartarput, qinersinissamulli piffissanngunngikkaluartoq qinersisitsineqarsinnaasarpog. Kingullermik 2014-imi novembarip 28-ani qinersisoqarpoq. 1979-imi namminersornerulernerup eqqunneqarneraniit qinersinerit aqqaneq marluk pisimapput. (Takuuk immikkoortoq Inatsisartunut qinersisarneq) Qinersinerit pillugit nittartagaq una takuuk: www.qinersineq.gl

Inatsisartut Ombudsmandiat

Ombudsmandi Inatsisartunit qinerneqartarpoq, Namminersorlutillu Oqartussat kommunillu inatsisit atuuttut ingerlatsinermilu ileqqorissaarneq naapertorlugit ingerlatsinnerat Inatsisartut sinnerlugit nakkutigisaralugu.

Ombudsmandi sulinermini Inatsisartunut attuumassuteqartuunngilaq naalakkersuinikkullu sulinermit sunnerneqarsimasuunani. Ukiumut ataasiarluni Ombudsmandi Inarsartunut nalunaarusiortarpoq. Nalunaarusiat naqitertinneqartarput tamanillu atuarneqarsinnaallutik.

Inatsisartut Ombudsmandiat pillugu nittartagaq una takuuk: www.ombudsmand.gl

Takussutissiaq 1.1. Suliassat Inatsisartut Ombudsmandianit suliarineqarsimasut

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Suliassat aallartitat	82	108	92	117	86	86	114	94	86	121
Suliassat nammineq aallartitat	30	24	5	21	21	8	2	11	3	4
Siunnersuinerit	80	138	108	143	111	91	63	62	30	82
Naammagittaalliutit sulariumanngisat (1)	62	99	63	69	48	61	69	76	95	136
Suliat naammassiat	52	16	35	26	19	22	18	24	13	5

Nassuiaat: 1) Suliat itigartinneqartut Tabel 1-imi takuneqarsinnaapput

Najoqqutaq: Inatsisartut Ombudsmandiat

Suliassat pisortaqaqfinni suliarineqartarnerat

Sulianik sularinnittarneq tamanut saqqumisumik pissuseqarnissaq pillugu inatsisit naapertorlugit tunngavilersuisoqartarpoq aammalu tamanut saqqumisumik pissuseqarnissami isummat tunngaviusut inatsisitigut aalajangerneqanngisut tunngavigalugit.

Suliassat suliarineqartarnerat pillugu inatsisip ilaatigut ingerlatsineq pillugu inatsiseqartitsinermi isummat tunngaviusut, qangali ingerlatsinermi atuutereersut, inatsisitigut aalajangertarpei. Inatsit pisortat ingerlatsineranni suliassat suliarineqartarnerinik pitsaanerulersitseqataassaaq ingerlatsinerullu aalajangiinerisa inatsisinut naapertuuttuunissaasa eqqortuunissaasalu qularnaarneqartarnerat annertusaavigalugu.

Tamanut saqqumisumik pissuseqarnissaq pillugu inatsit pisortani suliat suliarineqartut sularineqarsimasullu pappiarartaasa takuneqarsinnaatitaanerannut innuttaasut pisussaaffeqarnerat pillugu aalajangersakkanik imaqartinneqarpoq.

1979-mi Namminersornerullutik Oqartussaqaalernerup kingorna inatsisit, nalunaarutit peqqussutillu tamarmiusut nittartakkami uani takuneqarsinnaapput: www.inatsisit.gl

Danmarkimi inatsisit Kalaallit Nunaannut tunngassuteqartut Statsministeriep nittartagaani atuarneqarsinnaapput.

Naalakkersuisut (inatsisinik atortitsineq)

Naalakkersuisut tassaapput Kalaallit Nunaata Naalakkersuisui Naalakkersuisut siulittaasuannit toqqagaasut. Naalakkersuisut siulittaasuat Inatsisartunit (inatsisinik atortitsineq) toqqarneqar-tarpoq. Naalakkersuisuni ilaasortat ilai Inatsisartunit toqqagaasarpud Naalakkersuisut siulittaasuata siunnersuinera malillugu. Naalakkersuisut Namminersorutik Oqartussat ulluinnarni ingerlatsinerannut politikikkut akisussaasuupput. Naalakkersuisut maannakkut akisussaaqqeqarfinnut arlalinnut immikkoortitigaapput.

Naalakkersuisoq ataaseq naalakkersuisoqqarfeqartarpoq, inatsisiliormik sulianillu nalinginnaasunik isumagisaqartunik. Naalakkersuisoqqarfiit ataanniipput pisortaqqarfiit aqutsi-soqqarfiillu arlalinnut immikkut ittunik ingerlatsiffiusut. Naalakkersuisut ingerlatsinerat inatsisinik aningaasaliissutinillu, Inatsisartunit akuersissutigineqarsimasunik tunngaveqarluni ingerlanneqartarpoq.

Naalakkersuisut ingerlatsinerat Inatsisartunit nakkutigineqartarpoq, ilaatigut Nunatta karsiata naatsorsuutaanik kukkundersiutinikkut. Taamatuttaaq Inatsisartut ombudsmandiata Naalakkersuisut inatsisit malillugit ingerlatsinersut ileqqorissaarnissarlu naapertorlugu ingerlatsinissaat suliassaraa.

Takussutissiaq 1.2. Naalakkersuisooqatigiit

	Naalakkersuisooqatigiit katitigaanerat	Naalakkersuisut siulittaasuat
1979	Siumut: 5	Jonathan Motzfeldt
1983	Siumut: 6	Jonathan Motzfeldt
1984	Siumut: 5, Inuit Ataqatigiit: 2	Jonathan Motzfeldt
1987	Siumut: 5 Inuit Ataqatigiit: 2	Jonathan Motzfeldt
1988	Siumut: 5	Jonathan Motzfeldt
1991	Siumut: 5 Inuit Ataqatigiit: 2	Lars Emil Johansen
1995	Siumut: 5 Atassut: 2	Lars Emil Johansen
1999	Siumut: 5 Inuit Ataqatigiit: 2	Jonathan Motzfeldt
2001	Siumut: 5 Atassut: 2	Jonathan Motzfeldt
Dec 2002	Siumut: 4 Inuit Ataqatigiit: 3	Hans Enoksen
Jan 2003	Siumut: 4 Atassut: 3	Hans Enoksen
Sep 2003	Siumut: 4 Inuit Ataqatigiit: 4	Hans Enoksen
Dec 2005	Siumut: 4 Inuit Ataqatigiit: 2 Atassut 2	Hans Enoksen
Maj 2007	Siumut: 4 Atassut: 3	Hans Enoksen
Juni 2009	Inuit Ataqatigiit: 6 Demokraatit: 2 Kattusseqatigiit Partiiat: 1	Kuupik Kleist
Marts 2013	Siumut: 6 Atassut: 1 Partii Inuit: 1	Aleqa Hammond
Nov 2013	Siumut: 7 Atassut: 2	Aleqa Hammond
Dec 2014	Siumut: 5 Atassut: 2 Demokraatit: 2	Kim Kielsen

Najoqqutaq: Naatsorsueqqissaartarfik

2. Nunani allani sinniisuutitaqarneq

Kalaallit Nunaata Københavnimi sinniisoqarfia

Kalaallit Nunaata Københavnimi sinniisuutitaqarfia Naalakkersuisut siulittaasuata naalakkersuisoqarfiata ataani immikkoortuuvoq. Sinniisoqarfik Savalimmiut sinniisoqarfiat Islandillu sinniisoqarfia ineqatigalugit siornatigut KGH-p quersuani Nordatlantens Bryggemi Strandstrædemiippoq.

Sinniisoqarfiup Naalakkersuisut, Inatsisartut, Namminersorlutik Oqartussat, Namminersorlutik Oqartussat suliffeqarfiutaat aamma kommunit Danmarkimi oqartussat nunanilu allani oqartussat sinnissallugit pisussaavoq. Danmarkimi nunanilu allani isumaqatigiissutinut tunngasut aamma suleqatigiilluni suliasat suliarisussaavai.

Kalaallit Nunaata Bruxellesimi sinniisuutitaqarfia

Kalaallit Nunaata Bruxellesimi sinniisuutitaqarfia Naalakkersuisut siulittaasuata oqartussaaffianut ilaavoq.

Sinniisoqarfik Savalimmiormiut Sinniisoqarfiat, Danmarkip EUmud Sinniisoqarfiat aamma Danmarkip aallartitaqarfia adresseqatigalugit Bruxellimi inissisimavoq.

Sinniisoqarfiup Kalaallit Nunaata EU-mut soqutigisai pingaarnerit isumagisarivai. Kalaallit Nunaat OLT-mik aqqissuussinermut ilaavoq (Nunat Imarpiup illuatungaaniittut aamma killeqarfiit), inatsisit tunngavigalugit Kalaallit Nunaata Danmarkimut aamma EU-mut atanermigut OLT ilaaffigilemikuuaa.

Kalaallit Nunaat EU-mut isumaqatigiissutaat arlaqartut nalilersorneqarlutillu isumaqatiginninniutigineqartarput, isumaqatigiissutit pineqartut tassaapput, Ilinniagaqarneq pillugu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut aamma Aalisarneq pillugu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissut.

Nittartakkat takuneqarsinnaasut

Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat, Naalakkersuisut aamma Kalaallit Nunaata nunani allani sinniisuutitaqarfii pillugit paasisaqarnerorusukkuit nittartagaq uku takukkit: www.naalakkersuisut.gl aamma www.inatsisartut.gl

3. Naalagaaffimmi oqartussaasut

Naalagaaffimmi oqartussaasut

19. maj 2009-imi Kalaallit Nunaata namminersulernissaa pillugu inatsit Folketingip akuersissutigaa, 21. juli 2009-mi atuutilersinneqartoq. Inatsisit siunnersuummut tunngaviutinneqartut, Kalaallit danskillu namminersorneq pillugu ataatsimiititaliaata aprilimi 2008-mi Kalaallit Nunaanni namminersorneq pillugu isumaliutissiissutaanik imaqartinneqarput.

Kingorna siunissami Namminersorlutik Oqartussat akisussaaffeqarfiit nutaat arlallit isumagineqartalermissaat aalajangiiffigisinnaalissavaat, ilaatigut eqqartuussiveqarneq, tassunga ilaallutik eqqartuussiviit, pinerlussimasunik isumaginninneq, politiit, suliffeqarfinnut, naatsorsuinermut naatsorsuuserinermullu suliaassarfiit, aatsitassanut ikummatissanullu suliaassarfiit, timmisartortarnermut suliaassarfiit, inunnut, ilaqutariinnut kingornussisarnermullu suliaassarfiit, nunanut allamiunut suliaassarfiit killeqarfimmillu nakkutilliisarneq, suliffeqarnermi avatangiisit kiisalu aningaasaqarnikkut iluarsisarnarit nakkutilliisarnerillu.

Suliaassarfinnik isumaginnilernissap kingunerissavaa, Namminersorlutik Oqartussat inatsisiliortarnermi akisussaaffik isumagisarilissammassuk. Naalagaaffeqatigiinneq tunngaviusumillu inatsimmi immikkut aalajangersakkat sianiginiarluarlugit suliaassarfiit makkua isumagineqalersinnaanngillat: Naalagaaffiup inatsisaa, naalagaaffimmi innuttaaneq, Eqqartuussiviit Qullersaat, nunanut allanut illersornissamut isumannaatsuunissamullu ingerlatsinerit kiisalu aningaasat nalinginut aningaasaqarnermullu ingerlatsinerit.

Namminersorneq pillugu inatsit tunngavigalugu aningaasaqarnermut aaqqiisalernissaq isumagineqartalissaaq, tamatumalu kingunerivaa, Namminersortut suliaassarfiup isumagineqalernerani aningaasaliisarnissamik isumagisaqartalernerat. Inatsimmi naalagaaffiup tapiissutigisartagassai ukiumut 3,4 mia. kr.-inut aalajangersarneqarpoq (2009-mi akit akissarsiallu tunngavigalugit) Danmarkimi aningaasatigut inatsisini akit aningaasarsiallu annertusineri malillugit tapiissutit allineqartassapput. Aatsitassanut ikummatissanullu ingerlatsinermiit isertitat Namminersortunut pissarsiaritinneqartassapput. Namminersortut aatsitassanut ikummatissanullu ingerlatsinermiit isertitaqassagaluarpata, isertitat taakkua affaannut naapertuuttumik naalagaaffiup tapiissutai taamaaqataannik ikilisinneqassapput, ukiumi pineqartumi 75 mio. kr.-it sinnerlugit isertitaqartoqarsimapput (2009-mi akit akissarsiallu tunngavigalugit). Aatsitassanik isertitat naalagaaffiup taapiissutai 0 koruuninut annikillisinneqarpata, Kalaallit Nunaat Qallunaallu Nunaata akunnerminni aatsitassanik atuinikkut isertitat pillugit nutaamik agguaanissaq isumaqatigiinniutigalugu aallarnissavaat.

Kalaallit Nunaata nunanut allanut tunngasutigut suliaassarfiit Namminersorlutik Oqartussat Inatsisaanni nalimmassarneqarput. Naalakkersuisut qanoq innikkut namminneq iliuuseqartarnissaanik aalajangersaasumik, qanoq innikkullu Naalagaaffeqatigiit piginnaatitaaffeqarnerisut. Naalakkersuisut naalagaaffinnik allanik nunarsuarmilu kattuffissuarnik isumaqatiginninniarnissaminnut isumaqatigiissusiornissamullu piginnaatitaapput. Suliaassarfiit tamakkiisumik tiguneqarsimasut iluini Kalaallit Nunaanuinaq attuumassutillit pineqartillugit. Naalagaaffeqatigiit aamma Kalaallit Nunaata akornanni isumaqatigiissuteqartoqalerpoq nunanut allanut tunngasunik suliaqartoqartillugu Kalaallit Nunaanni pisortat suleqataatinneqartassasut.

Namminersorneruneq pillugu inatsit naapertorlugu kalaallit oqaasii Kalaallit Nunaanni pisortatigoortumik oqaaserineqalerput.

Naalagaaffiup aqutsinera

Statsministeriaqarfiup Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussaqrneq pillugu apeqqutit nalinginnaasut isumagisarai. Statsmiinistereqarfiup nutserisoqarfiata – Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandeqarfimmi inissisimasup - Kalaallit Nunaat sullissaraa.

Statsministeriaqarfik pillugu nittartagaq una takuuk: www.stm.dk

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi Statsministeriaqarfiup ataani inissisimavoq, naalagaaffiup Namminersorlutillu Oqartussat atassutaatut inissisimalluni.

Inatsisit Naalagaaffeqatigiinnermut tunngasut Kalaallit Nunaannut attuumassuteqartut saqqummiunneqaraangata, Rigsombudsmandi aqqutigalugu pisarpoq. Naalagaaffeqatigiinnermi inatsisitigut maleruagassat peqquneqrneq malillugu rigsombudimit nutserneqartarput. Rigsombudsmandi naalagaaffimmi pisortat Kalaallit Nunaanni sinniisuisa quillersaraat.

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandip suliassat ilaatigut makku suliassarai:

- Danmarkimi naalakkersuisunut aamma Naalakkersuisunut attaveqaataasussavaoq
- Inatsisartut ataatsimiinneri nakkutigissallugit aamma Danmarkimi Pisortaqarfiit Kalaallit Nunaata ineriartornerannik kiisalu pissutsinik ilisimatissallugit.
- Folketingimut qinersineq aamma Folketingimit aaliangiunneqarsimasut qinersinerit allat isumagissallugit.
- Danmariki innuttaasut Kalaallit Nunaanni najugaqartut Pituffimmut aqqusaarniartut akuersissummik tunissallugit. Kalaallit Nunaannut pisortatigoortumik tikeraartoqassatillugu Ombudsmandi piareersaasuullunilu tikeraartitsisusarpoq.
- Kalaallit Nunaanni ilaqutariinnermut inatsisit atuutsinneqarnerisa allaffissornikkut isumaginissaat. Meeravissiartaarniinnermut inatsisit, aappariinnermut inatsisit, pisortanut inatsisit ilaat aamma aqqit pillugit inatsisit ilaat allaffissornikkut suliassaanut ilaapput.
- Eqqartuussivikkoortitsinermi, Kalaallit Nunaata Eqqartuussisuuneqarfiatigoortitsinermi aamma Kalaallit Nunaata Eqqartuussiviatigoortitsinermi eqqartuussivinnut suliassanngortitsiumut aningaasartuutaannginnissaanik qinnuteqarnerit suliarinissaat.

Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi pillugu paasisaqarnerorusukkuit nittartagaq una takuuk: www.rigsombudsmanden.gl

Nunanut allanut tunngassuteqartut

Nunanut Allanut Sillimaniarnikkullu naalakkersuinikkut pissutsit Danmarkimi Naalakkersuisut Nunanut Allanut Sillimaniarnikkullu naalakkersuinikkut akisussaasuupput. Naalakkersuisut nunanut allanut aamma nunani tamalaani suleqatigiiffinnut, Kalaallit Nunaata nammineerluni akisussaaffeqarfigisaanut tunngasut isumaqatiginninniutaappata isumaqatiginninniarsinnaapput. Isumaqatiginninniutit Nunanut Allanut Pisortaqarfimmit isumagineqartarput Danmarkimi Udenrigsministeria qanimut suleqatigalugu. Nunanut Allanut Pisortaqarfik Naalakkersuisup Siulittaasuata Naalakkersuisoqarfiata ataani inissisimavoq.

Konsulateqarfiit sinniisoqarfiillu

Nunat ukua Kalaallit Nunaanni konsulateqarfeqarput: Norge, Island, Sverige, Canada, Frankrigi, Belgia, Luxembourg aamma Hollandi konsulateqarfiit taakku arfineq pingasuusut tamarmik Nuummi inissisimapput. Ataqqinaammik Islandi Tasiilami konsulateqarpoq taamatullu aamma Letlandi Qaqortumi Italialu Ilulissani.

Kalaallit Nunaanni namminersorneq pillugu inatsit naapertorlugu Kalaallit Nunaat nunani allani danskit sinniisoqarfiini sinniisoqartitsinissamut periarfissinneqarpoq. Tamanna pissutaalluni Namminersorlutik Oqartussat Bruxellesimi sinniisuutitaqarpoq 2014-milu upernaakkut Kalaallit Nunaata sinniisuutitaqarfissaa Washingtonimi ammarnissaa ilimagineqarpoq, siornatigut aamma Namminersorlutik Oqartussat Canadami (1998-2002) sinniisuutitaqarnikuupput.

4. Issittumi suleqatigiinneq

Nunanut allanut sillimaniarnermullu politikki

Naalakkersuisut naalagaaffinnik allanik nunarsuarmilu kattuffissuarnik isumaqatiginninniarnissaminnut isumaqatigiissusiornissamullu piginnaatitaapput. Suliassaqarfiit tamakkiisumik tiguneqarsimasut iluini Kalaallit Nunaanuinnaq attuumassutillit pineqartillugit. Suliassat nunanut allanut tunngasut Nunanut Allanut Pisortaqarfimmit Danmarkimilu Udenrigsministeria qanimut suleqatigineratigut isumagineqartarput.

Kalaallit Nunaanni aallartitaqarfiit

Nunat uku Kalaallit Nunaanni honorære konsulatinik imaluunniit generalkonsulatinik aallartitaqarput: Belgien, Canada, Frankrig, Holland, Island, Luxembourg, Norge, Storbritannien, Sverige aamma Tyskland, taakkuani aallartitat tamarmik Nuummiupput. Island Tasiilami aallartitaqarpoq Letlandilu Qaqortumi aallartitaqarluni. 2013-imi ukiakkut Islandi generalkonsulatimik Nuummi aammaavoq. Italiap konsulatia 2012-imi Ilulissaniittoq atorunnaarpoq, kisianni aallartitatut allaffeqarfik sulis atuuppoq.

Issittumi Siunnersuisoqatigiit

Issittumi Siunnersuisoqatigiit ukunannga ilaasortaaffigineqarpoq: USA, Canada, Rusland, Finland, Sverige, Norge, Island Danmark/Kalaallit Nunaat/Savalimmiullu. Siunnersuisoqatigiit sulinerannut nunat inoqqaavisa kattuffii arfinillit suleqataapput Permanent Participantsitut inissisimasut: Aluet International Association (AIA), Arctic Athabaskan Council (AAC), Gwich'in Cuoncil International (GCI), Inuit Circumpolar Council (ICC), RAIPON aamma Saamit Siunnersuisoqatigiivi.

Isittumi Siunnersuisoqatigiit ilisimatusarnermik suliaat ataatsimiitsitalianut arfinilinnut immikkoortitigaapput, Kalaallit Nunaat ataatsimiitsitalianut taakkununga amerlanernut sukumiisumik peqataavoq.

Issittumi Siunnersuisoqatigiit pillugu paasisassat annertunerusut uani atuarsinnaavatit: www.arctic-council.org

Nunat Avannarliit suleqatigiinnerat

Nunat avannarliit suleqatigiinnerat pisortatigoortumik Helsingforsaftalen 1962-imeersumik tunngaveqarpoq. Isumaqatigiissut arlaleriarluni allanngortinneqartarsimavoq kingullermik 1996-imi. 1. januar 1984-imi Kalaallit Nunaat Savalimmiut Ålandilu peqatigalugit isumaqatigiissummut ilanngunneqarput. Danmark, Finland, Island, Norge aamma Sverige Helsingforsaftalimi Nordisk Rådip Nodisk Ministerrådillu suleqatigiinnissamik inatsisaat allaqqapput.

Nordisk Råd

Kalaallit Nunaat Nordisk Rådimi marlunnik Inatsisartunit qinerneqarsimasunit ilaasortaataitaqarpoq, nunat inatsisartuisa suleqatigiiffigisaanni, Nordisk Ministerrådimut ukiumoortumik nalinginnaasumik katersuutereeraanngat Nordisk Ministerrådiamut aamma/imaluunniit nunanut avannarlernut tallimanut aamma/imaluunniit Kalaallit Nunaanut, Savalimmiunut Ålandimullu inassuteqaatinik (rekommendationinik) aalajangeriikkanik nassiussisarput.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi naalakkersuisut suleqatigiiffigivaat. Inuiaat akornanni paaseqatigiinnermik, isumaqatigiissuteqarneq tunngavigalugu sulinissamik Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi tunngaveqarpoq naalagaaffiillu qullersaannit ingerlanneqarnani. Kalaallit nunaat isumaqatigininniarnerni tamani siunnersuuteqarnissaminut peqataanissaminullu pissussaaffeqarpoq. Kalaallit Ministerit Siunnersuisoqatigiivini qinersisussaataaangilaq, kisianni Ministerit Siunnersuisoqatigiivisa aaliangiussaannut akuersisinnaavoq. Kalaallit Nunaata Nordisk Ministerrådimut peqataanera Namminersorlutik Oqartussanit nammineq akisussaaffigineqarpoq, Naalagaaffeqatigiinit nunanut allanut politikkianit pissussaaffiunani.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi assigiinngitsunik ilaasortaqartarput apeqqutaasarluni suleqatigiinnermut apeqqutit suut suliarineqarnersut. Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi

siunnersuisoqatigiit ataasiinnaanngillat, kisiannili ministerit suliatigut siunnersuisoqatigiivi qulit, ataaserlu ministerit siunnersuisoqatigiit nalinginnaasunik suliaqartut, tassalu ministerit suleqatigiiffiat.

Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivimi nunat avannarliit suleqatigiinneranni statsministerit qullersaasutut akisussaasuupput, Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivinilu suleqatigiinnerup ataqatigiissarnissaa ministerit suleqatigiit akisussaaffigalugu. Nunat tamat aamma Kalaallit Nunaat, Savalimmiut Ålandilu naalakkersuisumik toqqaasarpur suleqatigiinnermut peqataasussamik. Kalaallit Nunaannit Pinngortitamut, Avatangiisinut aamma Nunanut Avannarlernut suleqateqarnermut Naalakkersuisoq suleqatigiinnermut peqataavoq.

Killeqarfinni akornutit pillugit Siunnersuisoqatigiiffiat

Killeqarfinni akornutit pillugit Siunnersuisoqatigiiffiat Nordisk Ministerrådip ataani inissisimavoq. 1. januaari 2014-imi Kalaallit Nunaat Killeqarfinni akornutit pillugit Siunnersuisoqatigiiffiat ilannguppoq. Naalakkersuisut isumaqatigineqarpur Greenland Business Killeqarfinni akornutit pillugit siunnersuisoqatigiiffiannut ilaasortaatigaqassasoq. Killeqarfinni akornutit pillugit Siunnersuisoqatigiiffianni Nunani Avannarlerni inuit aamma suliffeqarfiit saaffiginnissutaat, killeqarfinni akornutinut tunngasut suliarisarpaat. Killeqarfinnut akornutit makkununga tunngasuusinnaappur; najuqarfiit, suliffiit imalluunniit Nunat Avannarliit akornanni niuerneq. Killeqarfinni akornutit ikilinerisa kingunerissavaat Nunat Avannarliit suleqatigiinnerulernerat.

Nunani avannarlernik suleqateqarnerit aamma Nunani Avannarlerni Ministerit Siunnersuisoqatigiivi paasisaqarfiginerorusukkukkit una nittartagaq takuuk: www.norden.org

Kalaallit Nunaanni Nordens Institut (NAPA)

NAPA suliffeqarfiuvoq Nunani Avannarlerni Ministerit

Siunnersuisoqatigiivinut atasoq, suliaasaalu pingaarnerit pingasut tassaappur:

- Nunanut avannarlernut allanut kultureqarnikkut attaveqartarnerup ineriartortinneqarnissaa,
- kalaallini pissutsit pillugit nunanut avannarlernut paarlattuaniillu ilisimatitsisarnissaq, kiisalu
- kalaallit kulturikkut inuunerat meeqqanut inuusuttunullu suliaasaqarfiit pingaartinnerullugit tapersersorneqartarnissaat pilerisaarneqartarnissaallu.

NAPA pillugu paasisaqarnerorusukkuit nittartagaq una takuuk: www.napa.gl

Nunat avannarliit killiit Siunnersuisoqatigiiffiat

Nunat avannarliit killiit Siunnersuisoqatigiivini inatsisartut

suleqatigiittarnerat ingerlanneqartarpoq. Islandimi, Savalimmiuni aamma Kalaallit Nunaanni inatsisartut ilaasortassanik arfinilinnik qinersisarput.

Siunnersuisoqatigiit namminneq allattoqarfeqarput, Islandip Altingianut atasuusoq. Kalaallit Nunaata suleqatiginnittarnera Inatsisartut Allattoqarfianniit isumagineqartarpoq.

Nunat avannarliit killiit Siunnersuisoqatigiiffiat pillugu uani paasisaqarnerusinnaavutit: www.vestnordisk.is

Inuuniarnikkut suliaasaqarfik

Inuuniarnikkut Isumannaatsuunissaq pillugu Nunat avannarliit Isumaqaatigiissutaat Kalaallit Nunaannit peqataaffigineqarpoq, tamatuma isumannaassavaa, nunani avannarlerni innuttaasut ilaqutariittut tapisiaqarsinnaanissaat, utoqqalinersiaqarsinnaanissaat kiisalu pisinnaatitaaffinnik allanik peqarnissaat kiisalu suliffissaaleqinermi pisassiissutinik pisinnaasarnissaat napparsimanermilu pisissiissutinik aamma taamaut pisarsinnaanissaat qulakkeerpaa.

Kalaallit Nunaat aamma Nunat Avannarliit Isumaqaatigiissutaanut ilaavoq, tassani Isumaginninnermut Tunniuttakkat aamma Isumaginninnermut Ikiuutit pineqarput.

Kalaallit Nunaat FN-ip meeqqat pisinnaatitaaffii pillugit isumaqaatigiissutaanut ilanngunnikuuvoq aamma FN-ip innarluutillit pillugit isumaqaatigiissutaanut ilanngunnikuuvoq.

Europami suleqatigiinneq

Kalaallit Nunaata EU-mut isumaqaatigiissutai uku pingaarnerrupput:

- Kalaallit Nunaata EU-mit anineranut isumaqaatigiissummut tapiliussaq, Kalaallit Nunaannut isumaqaatigiissut.
- Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni aalisarnermut isumaqaatigiissut.
- Nunanut Oqartussaaffinnullu Imarpiup Illuatungaanniittut suleqatigiinnissamut aaqquissuussineq (OLT-mik isumaqaatigiissut).
- Ilinniartitaanerup aallunneqarnerunissaa pillugu peqatigiilluni isumaqaatigiissuteqarneq (2014-2020)
- Politikkikkut ataatsimoorussamik nalunaarummik nutarterineq
- Diamantit suli suliarineqarsimanngitsut nunanut allanut tunisassiarineri pillugit, EU-mi Kimberley atorlugu suleriaatsimut peqataaneq
- Uumasut nakorsaasa nakkutilliisarnerat pillugu isumaqaatigiissut
- Aatsitassanut tunngatillugu Letter of Internt – aatsitassat pillugit siunniussaqaqarnermik nalunaarut

Aalisarneq pillugu suleqatigiilluni Isumaqaatigiissut

Aalisarneq pillugu periarfissanik aalajangersagaq kiisalu tassunga atasumik protokoli tunngavigalugu nunarta karsia pisassanut taarsiullugu aningaasanik akiliinissamik pisussaataitaavoq. Aalisarneq pillugu suleqatigiilluni Isumaqaatigiissutip Kalaallit Nunaata EU-llu akornanni suleqatigiinnissaq siunertaraa. Kalaallit Nunaat EU-mut aalisakkanik pisassiisippat EU

naatsorsuutitut akiliisaaq. Isumaqatigiissut ukiut arfinillit atuuttussaavoq protokoli ukiut pingasut atuuppoq. EU-p Namminersorlutillu Oqartussat akunnerminni aalisarneq pillugu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissummi aalajangersakkat pillugit isumaqatigiissutigaat. Protokoli tunngavigalugu ukiumut pisassiissutit aamma aalisarnermut politikkit iluarsaanneqartarput.

Nunap imartaa imaanilu pisinnaatitaaffiit

Kalaallit Nunaanni imartaq 3 sòmilit annertussuseqarpoq. Taassuma saniatigut aningaasaqarnermut tunngasut Kalaallit Nunaata nammineq pigisai 200 sòmilit tikillugit killiffeqarput, killeqarfiit aalisarnermut aatsitassanut uulianut gassinullu immikkut pisinnaatitaaffinnik tunisipput. Killeqarfiit taakku nunanut allanut aveqatigiiffiugaangat isumaqatigiissusiortoqartarsimavoq qiterpiaagut killeqarfiliisarneq tunngavigalugu. Tamanna Norgep eqqaani Jan Mayenimi Svalbardimiluu kiisalu Islandimut Canadamullu attaveqartarnermut atuuppoq.

Kalaallit Nunaata Canadallu 1974-imi nunap pissusiitigut (geologiskimik) nunavissuit sinerissap qanittuaniittumi killilernerinut tunngasumik iluarsiinissaq Canadamit kinguarsarneqarpoq. Tassani pineqarluni qeqertaq Tartupaluk Naalagaaffeqatigiit Canadallu tamarmik perusutaat.

Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit FN-ip isumaqatigiissutaa Inatsisartut isumaqatigiissutigereerpaat (UNCLOS). Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissummi immikkoortoq 76 naapertorlugu avammut 200 sòmilit qaangerlugit immap naqqata nunavimmut atasortaata piumasaqaatiginiarlugu uppersarsaasiinissaq pillugu misissuinnermut Namminersorlutik Oqartussat naalagaaffimmi oqartussat aamma Savalimmiut suleqatigalugit suliaqarput. Tassani pineqarlutik Kalaallit Nunaata avannaata avannarpasinnerusuaniittut, avannaata kangiata kangerpasinnerusuaniittut kujataatalu kujasinnerusortaniittut pineqarput.

Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit isumaqatigiissutip atsiorneqarnerata kingorna kingusinnerpaamik ukiut qulit kingorna taamatut piumasaqarneq ilisimatusarnikkut uppersarsarneqarsimasussaavoq, tassa Kalaallit Nunaat eqqarsaatigalugu kingusinnerpaamik 2014-imi.

Naalagaaffeqatigiiffik 2012-imi junimi nunaviup toqqavia pillugu Kalaallit Nunaata kujataata kujataaniittup killilerneranut aamma 2013-imi Kalaallit Nunaata kangiata avannaata nunaviup toqqavia pillugu FN-imut piumasaqaateqarpoq. Kalaallit Nunaata kangiata avannaanut tunngasoq naatsorsuutigineqarpoq 2014-ip naanerani suliaralugu naammassineqassasoq. Nunap toqqavii Kalaallit Nunaanut nunanullu allanut ataatsikkut atappata, tamanna aqqiviginiarneqassaaq illuatungeriilluni isumaqatiginninniarnikkut.

Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit FN-ip isumaqatigiissutaa aamma nunaviup toqqavia atasortaa pillugu ataatsimiitsitaliarsuaq uani atuarsinnaavatit: www.un.org aamma www.a76.dk

Nunat tamalaat isumaqatigiissutaat

Kalaallit Nunaata aalisarneq pillugu EU-mut isumaqatigiissutaata (immikkoortoq Europami suleqatigiinneq takuuk) saniatigut aalisarneq pillugu Norgemut, Ruslandimut Savallimmiunut Islandimullu isumaqatigiissuteqarpoq.

Aalisarneq piniarnerlu pillugit nunani tamalaani suleqatigiinnerit

Kalaallit Nunaat aalisarneq piniarnerlu pillugit nunat tamalaat suleqatigiiffiini ukunani peqataavoq:

- NAFO (Atlantikut avannaani kitaani aalisarneq pillugu suleqatigiiffik)
- NEAFC (Atlantikut avannaani kangiani aalisarneq pillugu suleqatigiiffik)
- NASCO (Atlantikut avannaani Kapisillit pillugit suleqatigiiffik)
- IWC (Nunat tamalaat Arfanniartarneq pillugu ataatsimiititaliansuat)
- NAMMCO (Atlantikut avannaani Miluumasut imarmiut pillugit suleqatigiiffik)
- JCNB (Canadamiut/Kalaallillu Qilalukkat qaqortat qernertallu pillugit ataatsimut ataatsimiititaliaat)
- CITES (Convention for the International Trade of Endangered Species)
- IUCN (International Union for the Conservation of Nature)
- PBSG (Polar Bear Specialist Group)
- PBRs (Polar Bear Range States)- WITS (Walrus International Technical Specialists)
- CBird (Circumpolar Seabird Expert Group)
- CARMA (CircumArctic Rangifer Monitoring and Assessment Network)

Soqutigisaqatigiit ataasiakkaat nittartakkami uani takukkit:
www.naalakkersuisut.gl

Nunat marluk paarlaateqatigiillutik suleqatigiinneri allat

Kalaallit Nunaat nunat uku Island, Canada (Nunap immikkoortortai Northwest ATerritories, Québec aamma Nunavut tassunga ilaapput) aamma Korea Kujalleq paarlaateqatigisarlugit suleqatigivai.

Suleqatigiinnermut siunertaasut pingaarnersarivaat ilinniartitaaneq, inuussutissarsiutit siuarsarnerat, pisussussutiniq atuineq aamma piujuartussanik ineriartortitsineq pillugit suleqatigiilernissaq.

OLT pillugu isumaqatigiissut

OLT-imut ilaasortaapput nunat sisamant EU-mut ilaasortat qeqertanut naalakkersuinikkut attuumassuteqartut. Nunat OLT-imut ilaasortat ukuupput; Storbritannia, Holland, Frankrig aamma Danmark. Den Europæiske Udviklingsfondimit OLT aningaasaliiffigineqartarpoq. OLT EU Kommissioniata naalakkersuisoqarfianit allaffissornikkut ingerlanneqarpoq, tamanna pissutaalluni nunat OLT-imut ilaasortat Kommissionilu imminnut qanillutik suleqatigiipput.

Kalaallit Nunaat nunanut ineriartortunut ikiorsiissutininik Europæisk udviklingsfondimit pissarsiaqarneq ajorpoq. Tamaakkaluartorli Kalaallit Nunaata OLT aqutigalugu iluaqutissat assigiinngitsut assersuutigalugu makku pissarsivigisarpai; akileraaruteqarnani EU-mi niuerfissuarni aalisakkanik nioqquteqarneq, nunanit allaneersunit kinguppannik qaleralinnillu tuniseqqissinnaaneq, inunnik pingaarutilinnik ilisimasaqalernissamut periarfissat, tassani eqqarsaatigineqarnerullutik ataatsimeersuarnernut, isumasioqatigiinnernut workshopertoqarneranilu peqataasinnaanarit, ajunaarnersuaqartillugu ikiorneqarsinnaaneq EU-milu suliniutinut assigiinngitsorpassuarnut ilanngussinnaaneq.

Piffissami 2014-imiit 2020-mut OLT pillugu isumaqatigiissut malillugu European Investment Bank (EIB) € 100.000.000 OLT-imut aningaasaliissuteqarsimavoq. Tamatuma kingueranik, Kalaallit Nunaat aningaasaqarnerup aamma suliffissuaqarnerup ineriartortinnissanut, EIB-imut aningaasanik atorniarsinnaavoq. Attaveqatigiinnermut tunngasut, nukissiuuteqarnermut tunngasut avatangiisinullu tunngasut EIB-imit aningaasanik taperneqartarput, aningaasaliissutit ajunaarutaasinnaasut. Aningaasaliisutit amerlanerpaartaat namminersortunut tapiissutaasarput.

Kalaallit Nunaat Association af Oversøiske Lande og Territorier-mut (OCTA) siulittaasunut ilaasortaataitaqarpoq 2012-imilu OLT pillugu isumaqatigiissummut siulittaasuulluni.

OLT pillugu paasissutissat annertunerusut nittartakkami uani pineqarsinnaapput: www.octassociation.org

Suleqatigiinnissaq pillugu isumaqatigiissut

Kalaallit Nunaata Danmarkilu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqartut aammattaaq Kalaallit Nunaat EU-lu suleqatigiinnissamik isumaqatigiissuteqarput. Piffissami 2014-imiit 2020-mut ilinniartitaanerup pingaartinneqartussatut suliniutigineqarnissaa Naalakkersuisut salliutippaat, isumaqatigiissummili isummiunneqarpoq, suliaasaqarfiit allat ilanngunneqarsinnaasut (assersuutigalugu aatsitassat ikummatissallu, avatangiisit aamma takornariaqarneq), illuatungeriinit isumaqataaffigineqarpat. Isumaqatigiissutip piviusunnortinnissaa aalajangersimasunik angusassalinnik kiisalu angusimasat nalilersornissaanut pilersaarutiliornikkut.

Nunarsuaq tamakkerlugu suleqatigiinneq, FN

Kalaallit Nunaat FN-mi suleqatigiiffinnut arlalinnut ingerlaavartumik assersuutigalugu Inuit Pisinnaatitaaffii pillugit FN-ip siunnersuisoqatigiivinut (HRC) aamma Nunat Inoqqaavisa Pisinnaatitaaffii pillugit Immikkut ilisimasalittut suleqatigiissitamut (EMRIP).

Kalaallit nunaat Nunat Inoqqaavisa Oqaasissaqarfiinut tunngatillugu Naalagaaffiit Peqatgiit Oqallittarfiannut (UNPFII-mut) peqataasarpoq. Taamatuttaaq Kalaallit Nunaat nunat inoqqaavinut tunngasut ataavartumik Ataatsimiittartoqatigiivini peqataasarpoq, FN-ip aningaasaqarnermut

inuuniarnermullu Siunnersuisoqatigiivini (ECOSOC) ilaatigut kalaallit danskillu 2002-mi iliuuseqarnerisigut pilersinneqartunut.

Nunarsuaq tamakkerlugu suleqatigiinneq pillugu paasissutissat annertunerusut nittartakkami uani takukkit: www.ohchr.org

Nunarsuaq tamakkerlugu suleqatigiinneq, WTO

28. novembari 1994 Naalakkersuisut aaliangerput Kalaallit Nunaata 1995-imi atuutilertussamut Nunarsuarmi suleqatigiiffimmut (WTO) Naalagaaffeqatigiit ilanngunnerat malinniarlugu. Nunanut allanut niuernermit atugassarititaasut pitsaanerpaat anguniarneri ilanngunniarnermut siunertarineqarpoq. Naalakkersuisut 9. decembari 2005-imi aaliangerput inatsisit WTO-mi maleruagassat malillugit ilusilernerneqassasut. Piffissami matumani Naalakkersuisut WTO-mut nalunaaruteqartalerniarlutik Doha-rundip naammassinissaa utaqqivaat..

WTO pillugu paasissutissat annertunerusut nittartakkami uani takuneqarsinnaapput: www.wto.org

Illersornissaq isumannaallisaanerlu

Amerikarmiut Kalaallit Nunaanni sakkutooqarfeqarnerat pillugu isumaqatigiissut pillugu isumaqatigiissuteqarnikkut toqqammaviusoq tassaavoq Illersornissaq pillugu Isumaqatigiissut 27. april 1951-imeersoq.

Illersornissaq pillugu isumaqatigiissut pillugu kingullermik isumaqatigiinniarnert 2004-mi Igalikumi isumaqatigiissuteqarnikkut naammassineqarput, tamatumunngalu ilaapput teknikikkut aningaasaqarnikkullu suleqatigiinnissaq Join Komitémik taasaq kiisalu avatangiisit pillugit isumaqatigiissut. Nammorsorlutik Oqartussat aamma forsvarsministeriet qanimut Issittumi suliaasat pillugit suleqatigiipput, 2015-imi suliaasanik pilersaarusiorneq naammassineqassasoq naatsorsuutigineqarpoq.

Northern Periphery Programme

Northern Periphery Programme (NPP) EU-mit suliniutaavoq piffinni ineriartortitsinerni aningaasaateqarfiulluni. NPP-ip inuussutissarsiutit avinngarusimasuni ineriartortinneqarnissaat siunertaraa. Kalaallit Nunaat 2000-imili NPP-mut ilannguppoq.

2014-mi programmi nutarsarneqartussaavoq. Programmi nutaaq Northern Periphery and Arctic-mik taaguuteqartinneqassaaq (NPA). 2014-mit 2020-mut programmi atuutsinneqarumaarpoq.

Northern Periphery Programme annertunerusumik paasisaqarusukkuit una anittartagaq alakkarsinnaavat: www.northernperiphery.eu

Nittartakkat takuneqarsinnaasut

Naalakkersuisut siulittaasuata Naalakkersuisoqarfia, Nunanut allanut ingerlatsineq pillugu Nassuiaat, Nunani allani sinniisuutitaqarneq, Europamiut suleqatigiinnissaannut tunngasut, Kalaallit Nunaata Bruxellesimi

Sinniisuutitaqarfia, Aalisarneq pillugu isumaqatigiissut, OLT-mik suleqatigiinnissamut isumaqatigiissutit, Peqatigiinnissamut isumaqatigiissut, Canadamik suleqateqarneq, Illersornissaq isumannaallisaanerlu nittartakkami uani takuuk: www.naalakkersuisut.gl

Imaani pisinnaatitaaffiit pillugit FN-ip isumaqatigiissutaa nittartakkami uani takuuk: www.un.org

5. Kommunit

Kommunit

1. januar 2009 aallarnerfigalugu kommunit nutaamik agguataarneqanerat atuutilersinneqarpoq. Siornatigut Kalaallit Nunaata kommunii 18-iusut kommuninut sisamanut agguataarneqarput:

- Kommuniusimasut Kommuneqarfik Sermersuumiittut ukuupput: Ivittuut, Paamiut, Nuuk, Ittoqqortoormiit aamma Ammassalik.
- Kommuniusimasut Qaasuitsup Kommunianiittut ukkuppupput: Kangaatsiaq, Aasiaat, Qasigiannnguit, Ilulissat, Qeqertarsuaq, Uummannaq, Upernavik aamma Qaanaaq.
- Kommuniusimasut Qeqqata Kommunianiittut ukuupput: Maniitsoq aamma Sisimiut.
- Kommuniusimasut Kommune Kujallermiittut tassaallutik: Nanortalik, Narsaq aamma Qaqortoq.

Kattuffik kommunit ataqatigiissaarisussatut soqutigisaqatigiiffigaat, kommunit ataatsimoortumik nalinginnaasumillu soqutigisaannik sulissutiginnittuusoq. KANUKOKA isumaqarpoq "Kalaallit Nunaanni Kommunit Kattuffiat". Qallunaatut: "De Grønlandske Kommuner Landsforening".

Kommunit suleqatigiinnerisa siuarsarnissaat kommunillu sulineranni ikiuuttarnissaq aamma siunertaavoq.

Kattuffik ulloq 24. juli 1972 pilersinneqarpoq kommunit nammineersinnaanerisa nukittorsarnissaat siunertaralugu kiisalu naalagaaffiup kommunillu akornanni suliassat agguataarneqartarnerat sunniuteqarfiginiarlugu. Suliassat qitiusumit kommuninut nussorneqarnerat ilutigalugu ataatsimoortumik peqatigiiffeqalernissaq pisariaqartinneqarnerulerpoq.

Pisortatigut aaqqissuussaannermik nutarterineq 2009-mi kommunit nutaamik agguataarneqarnerannik kinguneqarpoq, anguniagaavortaarlu Kalaallit Nunaanni Namminersorlutik Oqartussat innuttaasunik suliissinnermut tunnganerusunik suliassa suli amerlanerusut kommuninut nuunneqarnissaat.

Takussutissiaq 1. Kalaallit Nunaata kommuninut sisamanut agguataarneqarnera

Najoqqutaq: KANUKOKA (www.kanukoka.gl)

6. Inatsisartunut qinersisarnerit

Inatsisartunut qinersisarneq

Namminersornerullutik Oqartussat 1979-mi atulermatali aqqaneq marloriarluni qinersisoqarpoq, kingullermik 28 november 2014-imi.

Takussutissiaq 6.1. Inatsisartunut qinersisarnerit

Ulloq qinersivik	Taasisut katillugit	Atassut	Demo- kraatit	Inuit Ataqa- tigiit	Partii Inuit	Partii Naleraq	Siu- mut	Akulliit Partiiat	ArnatP artiiat	Issittup Partiiat	Kattusse- qatigiit Partiiat	Sorlaat ngortit- tut	Kisi- miillu- tik qini- gas- san- procenti	Taasisut procenti nngor- lugit
Procentinngorlugit														
4. april 1979	19.951	41,7	.	4,4	.	.	46,1	.	.	.	.	.	2,1	69,6
12. april 1983	25.204	46,6	.	10,6	.	.	42,3	.	.	.	.	.	0,5	75,1
6. juni 1984	23.088	43,8	.	12,1	.	.	44,1	.	.	.	.	.	.	66,8
26. maj 1987	25.764	40,1	.	15,3	.	.	39,8	.	.	4,4	0,4	.	.	69,6
5. marts 1991	25.915	30,1	.	19,4	.	.	37,3	9,5	.	2,8	0,9	.	.	67,1
4. marts 1995	26.134	30,1	.	20,3	.	.	38,4	6,1	.	0,4	4,7	.	.	69,6
16. februar 1999	28.490	25,2	.	22,1	.	.	35,2	.	.	.	12,3	.	5,3	76,0
3. december 2002	28.616	20,2	15,9	25,3	.	.	28,5	.	2,4	.	5,3	.	1,3	74,6
15. nov. 2005	29.136	19,1	22,8	22,6	.	.	30,7	.	.	.	4,1	.	0,7	74,9
2. juni 2009	28.510	10,9	12,7	43,7	.	.	26,5	.	.	.	3,8	1,3	0,2	71,3
12. marts 2013	29.873	8,1	6,2	34,4	6,4	.	42,8	.	.	.	1,1	.	0	74,2

28. nov. 2014 29.489 6,5 11,8 33,2 1,6 11,6 34,3 0,1 72,9

Malugiuq: Kisitsisit 2014-imeersut kisitsisaagallarpit

Najoqqutaq: Qinersinermut Ataatsimiitsitaliaq, Namminersorlutik Oqartussat

Takussutissiaq 6.2. Inatsisartunut qinersinermi qinerneqartut

	1979	1983	1984	1987	1991	1995	1999	2002	2005	2009	2013	2014
Qinigaasut amerlassusaat	21	26	25	27	27	31	31	31	31	31	31	31
Angutit	21	26	25	27	23	26	22	20	20	19	20	17
Arnat	...	...	...	...	4	5	9	11	11	12	11	14
Atassut	8	12	11	11	8	10	8	7	6	3	2	2
Angutit	8	12	11	11	2	10	5	4	4	3	2	2
Arnat	...	...	...	...	2	...	3	3	2	...	0	0
Demokraatit	...	...	...	...	...	...	...	5	7	4	2	4
Angutit	...	...	...	...	...	...	...	3	4	3	2	2
Arnat	...	...	...	...	...	...	...	2	3	1	0	2
Inuit Ataqaatigiit	...	2	3	4	5	6	7	8	7	14	11	11
Angutit	...	2	3	4	4	5	3	4	3	6	4	3
Arnat	...	...	...	...	1	1	4	4	4	8	7	8
Partii Inuit	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	2	0
Angutit	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	0
Arnat	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	1	0
Partii Naleraq	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	3
Angutit	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	3
Arnat	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	0
Siumut	13	12	11	11	11	12	11	10	10	9	14	11
Angutit	13	12	11	11	10	8	10	8	8	6	14	7
Arnat	...	...	...	...	1	4	1	2	2	3	3	4
Kisimiillutik qinigassanngortittut	...	...	...	...	...	1	1	...	...	...	0	0
Angutit	...	...	...	...	...	1	1	...	...	...	0	0
Arnat	...	...	...	...	...	0	0	...	...	...	0	0
Kattusseqatigiit Partiat	...	...	...	...	...	...	4	1	1	1	0	...
Angutit	...	...	...	...	...	...	3	1	1	1	0	...
Arnat	...	...	...	...	...	...	1	...	...	...	0	...
Issittup Partia	...	...	...	1	1	...	...	...	...	...	...	...
Angutit	...	...	...	1	1	...	...	...	...	...	...	...
Arnat	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...
Akulliit Partiat	...	...	...	...	2	2	...	...	...	...	...	...
Angutit	...	...	...	...	2	2	...	...	...	...	...	...
Arnat	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...	...

Najoqqutaq: Inatsisartut Allattoqarfiat aamma Naatsorsueqqissaartarfik

Takussutissiaq 6.3. Inatsisartunut qinersinermi taasisut partiinut immikkoortorta qarfinnullu agguataakkat

	Atassut	Demo- kraterne	Inuit Ataqaatigiit	Partii Inuit	Partii Naleraq	Siumut	Kisimiillu- tik qini- gassan- ngortittut	Kattusse- qatigiit Partiiat	Qinersiviit qinersivigi- neqarsi- manngit- sut ator- sinnaan- ngitsullu	Qinersisut katillugit	Qinersisin- naasut katillugit	Qinersi- sut procen- tinngor- lugit
	Qinersinerit											
28. nov. 2014	1.919	3.469	9.783	477	3.423	10.108	22	-	288	29.489	40.424	72,9
Nanortalik	60	27	315	11	69	470	0	-	5	957	1.336	71,6
Qaqortoq	93	127	502	25	67	968	2	-	20	1.804	2.490	72,4
Narsaq	58	53	430	12	57	385	0	-	11	1.006	1.337	75,2

Kommune Kujallermi qinersisut katillugit	211	207	1.247	48	193	1.823	2	-	36	3.767	5.163	73,0
Paamiut	37	55	228	14	62	495	0	-	17	908	1.167	77,8
Nuuk	306	2.069	3.961	105	699	2.019	15	-	95	9.269	12.597	73,6
Tasiilaq	300	101	234	8	120	490	0	-	11	1.264	1.932	65,4
Illoqqortoormiut	23	1	71	0	34	69	1	-	6	205	283	72,4
Kommuneqarfik Sermersuumi qinersisut katillugit	666	2.226	4.494	127	915	3.073	16	-	129	11.646	15.979	72,9
Maniitsoq	250	62	354	15	231	699	0	-	14	1.625	2.344	69,3
Sisimiut	147	335	994	58	671	1.003	1	-	35	3.244	4.484	72,3
Qeqqata kommuniani qinersisut katillugit	397	397	1.348	73	902	1.702	1	-	49	4.869	6.828	71,3
Kangaatsiaq	44	21	161	11	107	291	0	-	4	639	820	77,9
Aasiaat	123	150	889	52	192	349	2	-	45	1.802	2.478	72,7
Qasigianguit	25	28	188	11	74	325	0	-	5	656	866	75,8
Ilulissat	121	293	721	52	504	842	0	-	9	2.542	3.499	72,6
Qeqertarsuaq	17	49	173	50	66	142	0	-	2	499	708	70,5
Uummannaq	70	49	231	17	150	694	0	-	4	1.215	1.607	75,6
Upernavik	162	38	268	24	256	663	1	-	3	1.415	1.935	73,1
Qaanaaq	83	11	63	12	64	204	0	-	2	439	541	81,1
Qaasuitsup kommunia qinersisut katillugit	645	639	2.694	229	1.413	3.510	3	-	74	9.207	12.454	73,9
Inatsisartunut qinersinerit												
12. marts 2013	2.454	1.870	10.374	1.930	-	12.910	9	326	263	30.136	40.613	74,2
2. juni 2009 (1)	3.094	3.620	12.457	-	-	7.567	70	1.084	235	28.510	39.990	71,3
15. nov. 2005	5.528	6.595	6.516	-	-	8.861	216	1.169	254	29.139	38.924	74,9
Inatsisartunut qinersinerit nikerarnerat												
28. nov. 2014	-535	1.599	-591	-1.453	-	-2.802	13	-326	25	-647	-189	-1,3
12. marts 2013	-640	-1.750	-2.083	-	-	5.343	-61	-758	28	1.626	623	2,9
2. juni 2009	-2.434	-2.975	5.941	-	-	-1.294	-146	-85	-19	-629	1.066	-3,6

Malugiuk: Kisitsisit 2014-imeersut kisitsisaagallarpit

Nassuiaat 1) Sorlaat Partiiat takussutissiami ilaanngilaq. 2009-mi Sorlaat Partiiat 383-inik qinersisoqarpoq

Najoqqutaq: Qinersinermut Ataatsimiitsitaliaq, Namminersorlutik Oqartussat

7. Kommunalbestyrelsinut qinersineq

Kommunalbestyrelsinut qinersineq

Kingullermik kommunerujussuassanut nutaanut ikaarsaariarnermi ataatsimiititalianut 8. april 2008-mi qinersisoqarpoq. Kommunalbestyrelsenut sisamaasunut qinersineq kingulleq pivoq 2. april 2013.

Takussutissiaq 7.1. 2. april 2013-imi ikaarsaariarnermi suleqatigiissitassanut qinersinermi taasinert kommunerujussuarnut partiinullu agguataarlugit

Kommune	Atassut	Demo- kraatit	Inuit Ataqa- tigiit	Kattusse- qartigiit Partiiat	Partii Inuit	Siumut	Kisimiil- lutik qini- gassan- ngortittut	Qinersiviit qinersivigi- neqarsit manngitsut atorsinnaan- ngitsullu	Qinersut katillugit	Qinersisin- naasut	Qinersitut procentin- ngorlugit
Katillugit	3.069	1.521	7.006	268	309	11.336	39	286	23.834	40.909	58,3
Qaasuitsup kommunia	1.053	180	1.752	250	157	4.332	22	84	7.830	12.609	62,1
Qeqqata kommunia	916	218	674	11	28	2.144	0	47	4.038	7.006	57,6
Kommuneqarfik Sermersooq	711	930	3.535	7	124	3.007	17	101	8.432	16.013	52,7
Kommuni Kujalleq	389	193	1.045	0	0	1.853	0	54	3.534	5.281	66,9

Najoqqutaq: KANUKOKA

Takussutissiaq 7.2. 2008-mi aamma 2013-imi kommunalbestyrelsinut qinersinermi taasisut partiinut kattuseqatigiinnullu immikkoortiterlugit

	2013-imi qinersineq			2008-mi qinersineq		
	Qinersitut	Pct.	Qinigaasut	Qinersitut	Pct.	Qinigaasut
Landsplan i alt	23.834	58,3	70	24.262	61,9	72
Atassut	3.069	12,9	9	3.769	15,4	10
Demokraatit	1.521	6,4	2	3.285	13,4	8
Inuit Ataqtigiit	7.006	29,4	20	6.590	26,8	21
Kattuseqatigiit Partiiat	268	1,1	0	1.137	4,6	2
Kandidatforbund Ivittuut	0	0,0	0	74	0,3	1
Partii Inuit	309	1,3	0	-	-	-
Siumut	11.336	47,6	38	9.245	37,7	30
Sorlaat Partiiat	0	0,0	0	128	0,5	0
Kisimiillutik qinigassanngortittut nr. 1	39	0,1	1	34	0,1	0
Kisitsisit pingaanerit						
Qinersisinnaasut	40.909			39.644		
Qinersiviit atorsinnaasut	23.548			24.262		
Qinersiviit qinersivigineqarsimanngitsut	175			174		
Qinersiviit atorsinnaanngitsut	111			110		
Qinersitut	23.834			24.546		
Qinersitut procentinngorlugit	58,3			61,9		

Malugiuk: Qinersinermi 2008-mi Kalaallit Nunaat sisamanik kommunerujussuaqalerpoq kommunalbestyrelsinilu qinikkani inissat 72-iullutik. 2013-imi qinersinermi kommunalbestyrelsenut ilaasortanngortut 70-iupput kommunini sisamani tamakkerlutik.

Najoqqutaq: KANUKOKA

Takussutissiaq 7.3. 2008-mi aamma 2013-imi kommunalbestyrelsemut qinersinermi qinikkat

	Atassut		Demokraa- tit		Inuit Ataqaa- tigiit		Kattusseqa- tigiit 1		Kattusseqa- tigiit 2		Partii Inuit		Siumut		Kisimiillutik qinigassan- ngortittut		Katillugit	
	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013	2008	2013
Qaasuitsup kommunia	4	3	1	0	5	5	2	0	-	0	-	0	9	13	0	0	21	21
Qeqqata kommunia	3	4	1	0	4	2	-	0	-	0	-	0	7	9	0	0	15	15
Kommuneqarfik Sermersooq	2	1	5	2	7	8	-	0	1	0	-	0	6	7	0	1	21	19
Kommune Kujalleq	1	1	1	0	5	5	-	0	-	0	-	0	8	9	0	0	15	15
Katillugit	10	9	8	2	21	20	2	0	1	0	-	0	30	38	0	1	72	70
Borgmesterit	0	0	0	0	1	1	0	0	0	0	-	0	3	3	0	0	4	4
Arnat qinigaasut	3	3	3	0	11	12	0	0	0	0	-	0	7	7	0	1	24	23
Arnat qinigaasut procentinngorlugit	30	33,3	37,5	0	52,4	60	0	0	0	0	-	0	23,3	18,4	0	100	33,3	32,9

Najoqqutaq: Qinersinermut ataatsimiititaliaq, Namminersorlutik Oqartussat aamma KANUKOKA

8. Nunaqarfinni aqutsisunut qinersinerit

Nunaqarfinni aqutsisunut qinersinerit

2. april 2013-imi nunaqarfinni aqutsisunut qinersisoqarpoq. Kommunit allannngortiterneqarnerannut atatillugu nunaqarfinni aqutsisut arlallit ataatsimoortinneqalerput.

9. Folketingimut qinersineq

Folketingimut qinersineq

Kalaallit Nunaat Folketingimut ilaasortassanik marlunnik qinersisarpoq. Kingullermik 15. september 2011-mi Folketingimut qinersisoqarpoq. Taamanikkut Sara Olsvig (IA) aamma Doris Jakobsen (Siumut) qinigaapput. Folketingimut ilaasortat nittartakkami uani takukkit: www.folketinget.dk

Takussutissiaq 9.1. Folketingimut qinersineq 15. septembar 2011-mi

	Atassut	Inuit Ataqatigiit	Siumut	Demokraatit	Qinersiviit qinersivigineqanngitsut aamma atorsinnaanngitsut	Qinersinerit tamakker- lugit	Qinersisin- naasut	Qinersisut procentin- ngorlugit
Qinersisut katillugit	1.706	9.587	8.374	2.831	1.048	23.546	40.937	57,5
Qaasuitsup Kommunia	603	2.821	2.723	820	212	7.179	12.676	56,6
Qeqqata Kommunia	321	1.558	1.602	285	156	3.922	6.984	56,2
Kommuneqarfik Sermersooq	557	3.875	2.601	1.475	515	9.023	15.805	57,1
Kommune Kujalleq	225	1.333	1.448	251	165	3.422	5.472	62,5

Najoqqutaq: Kallallit Nunaanni Rigsombudsmandi

Takussutissiaq 2. Namminersornerulernerup kingorna Folketingimut qinersisarnerit

Ulloq qinersivik	Akulliit Partiia	Atassut	Inuit Ata- qatigiit	Issittup Partia	Siumut	Demo- kraatit	Kisimiillu- tik qini- gassan- ngortittut	Qinersisut procentin- ngorlugit	Qinersi- viit ator- sinnaasut	Qinersiviit qinersivi- gineqarsi- manngitsut aamma a- torsin- naanngit- sut	Qinersisin- naasut	
Procentinngorlugu									Amerlassusaat			
15. febr. 1977	.	47,7	.	.	52,3	.	.	70,0	17.605	384	17.989	25.691
23. okt. 1979	.	45,0	.	.	43,9	.	11,1	50,3	14.235	690	15.191	30.191
8. dec. 1981	.	48,9	.	.	37,7	.	13,4	61,0	18.878	925	19.803	32.466
10. april 1984	.	43,5	13,7	.	42,8	.	.	64,0	21.395	633	22.028	34.448
8. sept. 1987	.	41,3	12,5	2,9	43,3	.	.	44,9	16.046	934	16.980	37.800
10. maj 1988	.	38,7	17,3	3,9	40,1	.	.	57,9	20.999	1.169	22.168	38.301
12. dec. 1990	.	36,6	17,0	1,9	42,8	.	1,7	50,8	19.339	741	20.080	39.511
21. sept. 1994 (1)	7,4	34,7	-	-	-	.	57,8	58,7	21.595	765	22.360	38.113
11. marts 1998	0,4	36,0	21,6	-	36,4	.	5,6	63,4	23.286	891	24.177	38.155
20. nov. 2001	.	22,0	31,0	-	26,0	.	21,0	61,5	23.260	559	23.819	38.710
8. febr. 2005 (2)	.	16,4	25,0	.	33,6	21,3	3,6	59,6	23.108	417	23.525	39.447
13. nov. 2007	.	16,3	33,2	.	32,2	18,3	.	64,5	25.105	484	25.589	39.706
15. sept. 2011	.	7,6	42,6	.	37,2	12,6	-	57,5	22.498	1.048	23.546	40.937

2011-mi Folketingimut ilaasortanngortut

Katillugit	-	-	1	-	1	-	-
Taakkunannga arnat	-	-	1	-	1	-	-

Malugiuk: Kisitsisit procentinngorneri novemberip 20-ianni 2001-mi folketingemut qinersisoqarnerani taasinerit atorsinnaasut tunngaviagalugit kisinneqarput. 2005-miit taasinerit procentii taasinerit tunngaviagalugit kisinneqarsimapput.

Nassuiaat: 1) Kattusseqatigiit, Siumut IA-llu akornanni. 2) Kattusseqatigiinninngaanniit qinigassanngortittut, kinguniinnaq imminnut partiinngortittut, Folketingimut qinersinermi partiit avataanni qinigassanngortipput.

Najoqqutaq: Kalaallit Nunaanni Rigsombudsmandi

10. Kalaallit Nunaanni partiit

Kalaallit Nunaanni partiit

Atassut

Atassut naalakkersuinikkut ammasuunissamik suliniaqatigiiffiuvoq. Partii 1978-imi pilersinneqarpoq. Partii isumaqarpoq naalagaaffeqatigiinneq attattuarneqassasoq naalagaaffeqatigiinnermut toqqammaviusut iluanni.

Demokraatit

Partii Demokratit partiiuvoq inuiaqatigiit killilersuiffigineqannginnissaannik sulissutiginnittoq Kalaallit Nunaanni naalakkersuinermi qiterpasissumi inissisimasooq. Partii 28. november 2002-mi pilersinneqarpoq.

Inuit Ataqaatigiit (IA)

Inuit ataqaatigiit Kalaallit Nunaata naammieernerulerumasut saamerliusut parteeraat. IA partiiuvoq kalaallit inuttut namminersortutut namminerlu nunagisamut oqartusaaissamut suliniuteqartoq.

Partii Naleraq

Partii Naleraq 2014-imi jauaarimi pilersinneqarpoq. Partiip suliniutiginiarpaa aalisartut piniartullu siuarsarneqarnissaat. Hans Enoksen partiimut siulittaasuvoq.

Siumut

Partii 1977-imi pilersinneqarpoq, Siumut qisuariatitsinerata kingunerisaanik. Partiip naalakkersuinikkut anguniagai; pilersikkumallugit inuiaqatigiit ataqatigiissut, ilatsiinnartuunngitsut, kisiannili eqeersimaartut aningaasaqarnikkut kulturikkullu nappassinnaalluartut, inuiaqatigiittut akisussaaqataanertik qamuuna misigisimalluarlugu ilumoorfigalugulu innuttaaqataasut.

Siumut nunani allani socialdemokratiskeusunik suleqateqarnissaminik isumaqatigiissuteqarpoq.

Inatsisartut ombudsmandianit naammagittaalliutitut itigartitsinermut patsisaasut

Tabel 1. Inatsisartut ombudsmandianit naammagittaalliutitut itigartitsinermut patsisaasut

	2011	2012	2013
Katillugit	76	95	136
Kinaassuseq isertuullugu naammagittaalliutit il.il.	-	-	6
Naammagittaalliutit kingisinaartumik tunniunneqartut	2	2	4
Naammagittaalliutit eqqartuussiveqarnermut tunngasut	5	0	1
Naammagittaalliutit nalagaaffimmi oqartussaasunut il.il. tunngasut	5	3	12
Naammagittaalliutit namminersortunut/ inunnut ataasiakkaanut kiisalu			
Namminersorlutik Oqartussat ingerlatseqatigiiffiutaannut tunngasut	4	3	5
Naammagittaalliutit oqartussaasumut qulliunerusumut			
suliassiissutigineqarsinnaasut	28	22	12
Attuumassuteqarpallaarneq / qanippallaarneq pissutaalluni suliap			
suliarineqarnerani peqataasinnaatitaannginneq	0	2	2
Apeqquateqaatit (1)	1	1	-
Uppernarsaatinik naliliiviginninnissamik il.il. piumasaqaateqarfiusut 2)	-	-	3
Ingerlatsiviup inuit ataasiakkaat pillugit inatsit tunngavigalugu sulinera (3)	-	-	2
Isornartorsiuinissaq ilimanangilaq	-	-	20
Naleqquttuutitsineq (4)	-	-	38
Allat(5)	31	62	31

Nassuiaatit

- (1) Apeqquateqaatit immikkoortillugit ilaatinneqarunnaarput. Apeqquateqaatit 2013- imit aallartittumik innuttaasunit saaffiginnissutit tunngavigalugit ilitsersuinerit amerlassusilerneqarneranni ilanngunneqartalissapput.
- (2) Tassani pineqarput suliat uppersaatinik naliliiviginninnermik imaqtartut, eqqartuussivitsigut pitsaanerpaamik qulaajaavineqarsinnaasut. Tassani aammattaq pineqarput suliat naliliiviginninnermi sulianik immikkut ilisimasaqarfiginninnissamik/paasisimasaqarfiginninnissamik piumasaqaateqarfiusut.
- (3) Tassani pineqarput suliat pisumik naliliiviginnereerlunga suliarinissaat itigartitsissutiginiarlugit Ombudsmandip aalajangiivigisai, taakkua oqartussaasup inuit ataasiakkaat pillugit inatsiseqartitsineq tunngaviginerullugu iliuseqarfigisimasaannut tunngasuunerat pissutigalugu, soorlu pissutsit isumaqatigiissutitut (overenskomster) tunngasut aamma suliat taarsiissuteqartarnermut tunngasut nalinginnaasut.
- (4) Tassani pineqarput suliat oqartussaasumut susassaqtartumut suliarisassanngortillugit ingerlateqqillugit suullertut nassiunneqarnissaat naleqqunnerpaasutut/eqqornerpaasutut Ombudsmandimit isigineqartut. Naammagittaalliortoq tamatumunnga peqatigitillugu ilitsersorneqartarpoq suliaq oqartussaasup suliarereerpagu Ombudsmandimut naammagittaalliioqqissinnaasoq. Naleqqunnerpaasutut/eqqornerpaasutut isiginnineq pissutigalugu itigartitsinermi suliat assigiinngitsorpaaluit pineqartarput, soorlu suliat oqartussaasumit naammagittaalliutitineqartumit inaarlugit suliarineqarsimanngitsut (matumani piffissaq suliamik suliarinninnermi atorineqartoq ilanngullugu eqqarsaatigalugu) sulialluunniit naammagittaalliortup tunngavilersuutaanik (tamanik) oqartussaasup naammagittaalliutitineqartup isummerfiginninnissaminut periarfissaqarfigisimanngisai. Naleqqunnerpaasutut/eqqornerpaasutut isiginnineq tunngavigalugu itigartitsineq tassavoq tunngaviumik isummami, tak. Ombudsmandi pillugu inatsit, aalajangiisuusumik tunngaviumik matuminnaga takutitsisoq, tassalu ingerlatsiviup innuttaasullu aqqiagiinngissutaat taakkua akornanni aaqqinniarneqaqaartariaqartut, nakkutilliinermi oqartussaasup avataaneersup Ombudsmandimi Atorfeqarfittut ittup akuliutsinneqannginneranni.
- (5) Tassani pineqarput itigartitsinermi tunngavilersuutit immikkoortuni allani imaaliiallaannaq ilaatinneqarsinnaanngitsut. Tamanna ilaatigut sulianut naammagittaalliuteqartup suliami inatsiseqartitsinikkut soqutigisaqarfiginnissaanut, sulianut naalakkersuinikkut (politikikkut) siunertaqartunut (soorlu Inatsisartut inatsisaat pillugit naammagittaalliutitut), sulianut soqutaalluanningsunut sulianulluunniit oqartussaasup naammagittaalliutitineqartup suliamik saqqummiussivigineqareerluni suliarneqinniiallagaanut atuuppoq.

Najoqqutaq: Inatsisartut Ombudsmandiat

Oqartussaasut Inatsisartut Ombudsmandiani naammagittaalliutitut eqqornerqartut

Tabel 2. Oqartussaasut Inatsisartut Ombudsmandiani naammagittaalliutitut eqqornerqartut

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Katillugit	52	18	34	26	19	22	18	24	13	5
Naalakkersuisoqarfiit taakkualu ataani oqartussaasut	18	10	12	11	3	7	5	14	9	4
Kommunit	27	6	17	12	14	12	12	5	4	0
A/S Inissiaatileqatigiiffik INI	-	0	4	3	2	2	0	0	0	0
Isumaginninnermi Naammagittaalliuteqartarfik	7	2	1	0	0	1	1	0	0	0
Skatterådi	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0
Allat	0	0	0	0	0	0	0	5	0	1

Najoqqutaq: Inatsisartut Ombudsmandiat

Naammagittaalliutit Inatsisartut Ombudsmandianit naammassineqarsimasut, inatsisit atortinneqarfiannut agguataarsimasut

Tabel 3. Naammagittaalliutit Inatsisartut Ombudsmandianit naammassineqarsimasut, inatsisit atortinneqarfiannut agguataarsimasut

	2000	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Katillugit	41	16	34	26	19	22	18	24	13	5
Isumaginninneq pillugu inatsiseqartitsineq	13	3	8	4	4	5	4	2	1	0
Atorfinitsitsisameq pillugu inatsisaqartitsineq	14	4	12	6	5	12	5	5	6	1
Attartortitsisameq pillugu inatsiseqartitsineq	8	3	7	4	4	3	0	1	0	2
Akileraarutit akitsuutillu	3	1	1	1	0	1	0	0	0	0
Akiliisitsiniarnermik suliaqarneq	...	1	2	3	1	0	0	1	0	0
Peqqinnissaq	0	0	1	1	0	1	1	2	0	0
Aalisarneq, piniarneq nunalerinerlu	1	1	0	2	0	0	0	3	3	0
Inuussutissarsiornermut tunngasut allat	2	0	0	3	1	0	2	4	0	0
Atuartitsineq	0	0	1	1	0	0	0	4	0	0
Ilageeqarneq	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
Atuisartut pisisartullu	0	1	0	0	0	0	0	1	1	1
Allat	0	2	2	1	4	0	6	1	2	1

Najoqqutaq: Inatsisartut Ombudsmandiat

Signatur forklaring:

- ... Oplysninger foreligger ikke
- .. Oplysninger for usikre til at angives eller diskretionshensyn
- . Tal kan efter sagens natur ikke forekomme
- 0 Mindre end halvdelen af den anvendte enhed
- Nul
- * Foreløbigt eller anslået tal

Eventuel henvendelse

Tanja Chr. Andreassen

E-mail: tcha@stat.gl

2014-imi ukiumoortumik paasissutissat

Grønlands Statistik
Postboks 1025 · 3900 Nuuk
Tlf.: +299 34 57 70 · Fax: +299 34 57 90
www.stat.gl · e-mail: stat@stat.gl

